कक्षा ९ को नेपाली पाठ्यपुस्तकको समाजसापेक्ष अध्ययन

चारुभा घिमिरे

क्याम्पस क्रमाङ्क : ८ (२०६९)

परीक्षा क्रमाङ्क : २९०५६२ (२०७१)

त्रि.वि. दर्ता क्रमाङ्क : ५४६२६-९१

नेपाली शिक्षा विषयमा

स्नातकोत्तर उपाधिका निम्ति प्रस्तुत

शोधपत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

शिक्षाशास्त्र सङ्काय

महेन्द्ररत्न क्याम्पस, ताहाचल, काठमाडौँ

२०७४/२०१७

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

महेन्द्ररत्न क्याम्पस

नेपाली शिक्षा विभाग

४-२७१७०९

४-२७१७२८

ताहाचल, काठमाडौँ

पत्र सङ्ख्या :-

चलानी नं. :-

शोध निर्देशकको सिफारिस

श्री चारुभा घिमिरेले त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्कायअन्तर्गत महेन्द्ररत्न क्याम्पस, ताहाचल, नेपाली शिक्षा विभागमा स्नातकोत्तर तह पूरा गर्नका लागि प्रस्तुत *कक्षा ९ को नेपाली पाठ्यपुस्तकको समाजसापेक्ष अध्ययन* शीर्षकको शोधपत्र मेरो निर्देशनमा तयार पार्नुभएको हो । उहाँले परिश्रम र लगनशीलताका साथ अध्ययन सम्पन्न गर्नुभएको छ । नियमअनुसार बाह्य परीक्षणका लागि सिफारिस गर्दछु ।

....

उपप्राध्यापक डा. दुर्गाप्रसाद दाहाल

शोध निर्देशक

मिति : २०७४/०४/१८

सन् : २ अगस्ट २०१७

त्रिभुवन विश्वविद्यालय

महेन्द्ररत्न क्याम्पस

नेपाली शिक्षा विभाग

४-२७१७०९

४-२७१७२८

ताहाचल, काठमाडौँ

पत्र सङ्ख्या :-

चलानी नं. :-

मूल्याङ्कन समितिको स्वीकृति

चारुभा घिमिरेद्वारा प्रस्तुत *कक्षा ९ को नेपाली पाठ्पुस्तकको समाजसापेक्ष अध्ययन* शीर्षकको शोधपत्र नेपाली शिक्षाको स्नातकोत्तर तहका लागि उपयुक्त ठहरिएकाले स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

....

(उपप्रा. डा. दुर्गाप्रसाद दाहाल)

(शोध निर्देशक)

....

(..............................)

(बाह्य परीक्षक)

....

(सहप्रा. डा. ऋषिराम शर्मा)

(विभागीय प्रमुख)

मिति : २०७४/०४/२९

सन् : १३ अगस्ट २०१७

प्रतिबद्धता

प्रस्तुत शोधपत्र अन्य कुनै पनि उपाधि वा प्रयोजनका लागि प्रस्तुत नगरिएको व्यहोरा व्यक्त गर्दछु ।

....

चारुभा घिमिरे

शोधार्थी

मिति : २०७४/०४/२९

कृतज्ञता ज्ञापन

नेपालमा विद्यालय तहमा पढाइ हुने नेपाली पाठ्यपुस्तक कत्तिको समाजसापेक्ष छन् भनी *कक्षा ९ को नेपाली पाठ्यपुस्तकको समाजसापेक्ष अध्ययन* विषयमा केन्द्रित भएर गरिएको प्रस्तुत शोधपत्र त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय, महेन्द्ररत्न क्याम्पस, ताहाचल, नेपाली शिक्षा विभागअन्तर्गत स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्ष (नेपा.शि. ५९८)को आवश्यकता पूरा गर्ने प्रयोजनका लागि तयार गरिएको हो । प्रस्तुत शोधकार्य सम्पन्न गर्नका लागि कुशल निर्देशन दिनुहुने गुरु उपप्राध्यापक डा. दुर्गाप्रसाद दाहालप्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । प्रस्तुत शोधकार्य तयार पार्ने क्रममा अमूल्य समय र सुझाव प्रदान गरी सही मार्ग देखाउनुहुने नेपाली शिक्षा विभागका विभागीय प्रमुख सहप्राध्यापक ऋषिराम शर्मालाई पनि कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । स्नातकोत्तर अध्ययनको कममा प्रत्यक्ष र परोक्ष रूपमा सहयोग पुऱ्याउनुहुने महेन्द्ररत्न क्याम्पसका नेपाली शिक्षा विभागका सम्पूर्ण आदरणीय गुरुहरूप्रति आभारी छु ।

महेन्द्ररत्न क्याम्पस पुस्तकालय परिवार र शोध तयार पार्ने क्रममा सूचनाका लागि छनोट गरिएका शिक्षक र विद्यालय परिवार, प्रयोग गरिएका सामग्रीका लेखकहरूप्रति पनि आभार प्रकट गर्दछु । प्रस्तुत शोधपत्र तयार पार्ने क्रममा सहयोग गर्ने आत्मीय मित्र अनुपमा रेग्मी र भाइ अरुण रेग्मीप्रति आभारी छु । स्नातकोत्तर तहसम्म अध्ययन गर्न सधैं हौसला र प्रेरणा प्रदान गर्नुहुने आदरणीय ससुरा विद्यानाथ भट्टप्रति हार्दिक श्रद्धाभाव व्यक्त गर्दछु । प्रस्तुत शोधपत्र लेखनका कममा सहज वातावरण प्रदान गर्ने छोरा प्रणव र छोरी प्रेरणाप्रति मुरी मुरी धन्यवाद दिन चाहन्छु । मलाई स्नातकोत्तर तहसम्म अध्ययन गर्न सदैव प्रेरणा र आशीर्वाद प्रदान गर्नुहुने पिता रामचन्द्र घिमिरे वियोगी र ममतामयी माता भगवती घिमिरेप्रति सदा आभारी हुँदै यो शोधपत्र उहाँहरूको चरणकमलमा चढाउँछु । अन्त्यमा आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि नेपाली शिक्षा विभाग, महेन्द्ररत्न क्याम्पस, ताहाचलसमक्ष प्रस्तुत गर्दछु ।

मिति : २०७४।४।२९

चारुभा घिमिरे

स्नातकोत्तर तह

द्वितीय वर्ष

शोधसार

कक्षा ९ को नेपाली पाठ्यपुस्तकमा प्रस्तुत समाजको लिङ्ग, उमेर, पेसा, जातजाति, धर्मसंस्कृति, वर्गको विश्लेषण गर्नु, उक्त पाठ्यपुस्तकमा प्रस्तुत भूगोल विज्ञानप्रविधि र लोकतान्त्रिक मूल्यमान्यताको विश्लेषण गर्नु यस शोधको उद्देश्य हो । सामग्री सङ्कलनको प्राथमिक स्रोतका रूपमा कक्षा ९ को नेपाली पाठ्यपुस्तक, सूचक र विषयविज्ञबाट प्राप्त तथ्याङ्कलाई दिइएको छ । समाजशास्त्र विषयसँग सम्बन्धित पुस्तकहरू, माध्यमिक शिक्षा पाठ्यक्रम कक्षा ९ र १० (२०७१), नेपालको संविधान (२०७२), त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट सम्पन्न भएका अप्रकाशित शोधपत्रलाई द्वितीयक स्रोत सामग्रीका रूपमा लिई अध्ययनलाई अघि बढाइएको छ । शोध निर्देशक र विषयविज्ञबाट आवश्यक सल्लाह सुझाव लिई शोधकार्य सम्पन्न गरिएको छ ।

प्रश्नावलीका माध्यमबाट विभिन्न प्रश्नहरू सोधी प्राप्त प्रतिक्रियाका आधारमा निष्कर्ष निकालिएको छ । सैद्धान्तिक ज्ञानका लागि पुस्तकालयीय विधिको प्रयोग गरी सम्बन्धित कक्षाका विषय शिक्षकबाट प्राप्त भएका तथ्याङ्क र यसअघि सम्बन्धित पाठ्यपुस्तकमा गरिएका शोधकार्यलाई पनि आधार मानेर तथ्याङ्क सङ्कलन गरिएको छ । सङ्कलित तथ्याङ्कको अध्ययन विश्लेषणपश्चात् प्राप्त निष्कर्षलाई निम्नानुसार प्रस्तुत गरिन्छ :

लिङ्गका आधारमा कथा, जीवनी, वक्तृता, दैनिकी संवाद विधामा लिङ्गगत शब्द, वाक्यगत प्रसङ्ग र क्रियाकलापको प्रस्तुति छ । निबन्ध विधामा आंशिक लिङ्गगत प्रस्तुति छ भने कविता, निबन्ध, निवेदनमा प्रष्ट रूपमा लिङ्गगत प्रस्तुति छैन । पाठ्यपुस्तकले समाजमा विद्यमान लैङ्गिक विभेद हटाई समसत्ता स्थापनामा जोड दिएकाले पाठ्यपुस्तक समाजसापेक्ष छ । उमेरका आधारमा युवा तथा वयस्कका क्रियाकलापको प्रस्तुति बढी छ । वृद्ध, केटाकेटी र किशोरका क्रियाकलाप युवा तथा वयस्कका तुलनामा कम छन् । समाजमा प्रचलित प्रायः सबै पेसा र पेसासँग सम्बन्धित विविध कियाकलाप उल्लेख गरिएको छ । कुनै पेसाको पक्ष/विपक्षका बारे केही कुरा उल्लेख नगरी समान दृष्टिकोण प्रस्तुत गरिएकाले पाठ्यपुस्तक समाजसापेक्ष छ । पाठ्यपुस्तकमा प्रसङ्गअनुसार जातजाति र उनीहरूका संस्कारगत चालचलन प्रस्तुत भएका छन् । यद्यपि कुनै जातिलाई माथि उठाउने र कुनै जातिलाई तल झार्ने काम नगरी समान दृष्टिकोण राखेकाले जातजातिका आधारमा पाठ्यपुस्तक समाजसापेक्ष छ । पाठ्यपुस्तकमा हिन्दु र बौद्ध धर्मका क्रियाकलापको प्रस्तुति

बढी छ । अन्य धर्मसँग सम्बन्धित शब्दगत प्रसङ्ग भने उल्लेख गरिएका छन् तर कुनै धर्मको पक्ष वा विपक्षमा कुनै तर्क प्रस्तुत नगरिएकाले पाठ्यपुस्तक धर्म निरपेक्ष छ ।

पाठ्यपुस्तकमा अत्युच्च वर्ग, उच्च वर्गको तुलनामा मध्यम वर्ग र श्रमजीवी वर्गको जीवनसङ्घर्षको प्रस्तुति बढी छ । पाठ्यपुस्तकमा सहरिया परिवेशको तुलनामा ग्रामीण परिवेश त्यहाँको जीवनशैली, गाउँले रहनसहनको उल्लेख्य चित्रण छ । समाजमा रहेका अग्रज पुस्ताका तुलनामा युवा तथा वयस्क र किशोर विज्ञानप्रविधिसँग परिचित भएको देखाइएको छ । पाठ्यपुस्तकमा लामो सङ्घर्षपछि नेपालमा लोकतन्त्र स्थापना भएकोतर्फ सङ्केत गरिएको छ । पाठ्यपुस्तकमा समलिङ्गी र अपाङ्गमैत्री धारणाको प्रस्तुति छैन । पाठ्यपुस्तकमा समाजको यस प्रकारको समूहले प्रविष्टि पाएको छैन ।

विषयसूची

शोध निर्देशकको सिफारिस क

मूल्याङ्कन समितिको स्वीकृति ख

प्रतिबद्धता ग

कृतज्ञता ज्ञापन घ

शोधसार ङ

विषय सूची छ

तालिका सूची झ

सङ्क्षिप्त शब्दसूची त

अध्याय एक

शोध परिचय

विषय प्रवेश १

समस्या कथन २

अध्ययनको उद्देश्य २

अध्ययनको औचित्य ३

अध्ययनको सीमाङ्कन ३

शोधपत्रको रूपरेखा ३

अध्याय दुई

पूर्वकार्यको समीक्षा र सैद्धान्तिक अवधारणा

पूर्वकार्यको समीक्षा ४

सैद्धान्तिक अवधारणा ७

समाजसापेक्ष अध्ययनका आधारहरू ८

अध्याय तीन

अध्ययन विधि

अनुसन्धान ढाँचा १४

जनसङ्ख्या र नमूना १४

सामग्री निर्माण १४

तथ्याङ्क सङ्कलन १५

तथ्याङ्क विश्लेषण १५

अध्याय चार

व्याख्या तथा विश्लेषण

लिङ्गका आधारमा पाठ्यपुस्तकको विश्लेषण १६

उमेरका आधारमा पाठ्यपुस्तकको विश्लेषण २५

पेसाका आधारमा पाठ्यपुस्तकको विश्लेषण ३३

जातजातिका आधारमा पाठ्यपुस्तकको विश्लेषण ३६

धर्मसंस्कृतिका आधारमा पाठ्यपुस्तकको विश्लेषण ४१

वर्गीयताका आधारमा पाठ्यपुस्तकको विश्लेषण ४४

भौगोलिकताका आधारमा पाठ्यपुस्तकको विश्लेषण ४९

विज्ञानप्रविधिका आधारमा पाठ्यपुस्तकको विश्लेषण ५८

लोकतान्त्रिक मूल्यमान्यताका आधारमा पाठ्यपुस्तकको विश्लेषण ६०

सारांश ६०

अध्याय पाँच

उपसंहार

निष्कर्ष ६७

सुझावहरू ६८

अध्ययनका सीमाहरू ६९

भावी अनुसन्धानका लागि सम्भावित शीर्षकहरू ६९

सन्दर्भ सूची ७०

परिशिष्ट ७२

तालिका सूची

तालिका नं. ४.१ पाठ्यपुस्तकको कथा विधामा प्रयुक्त पुलिङ्गी बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग १७

तालिका नं. ४.२ पाठ्यपुस्तकको कथा विधामा प्रयुक्त स्त्रीलिङ्गी नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग १८

तालिका नं. ४.३ पाठ्यपुस्तकको कविता विधामा प्रयुक्त पुलिङ्गी नाम शब्द १८

तालिका नं. ४.४ पाठ्यपुस्तकको कविता विधामा प्रयुक्त स्त्रीलिङ्गी नाम शब्द १९

तालिका नं. ४.५ पाठ्यपुस्तकको निबन्ध विधामा प्रयुक्त पुलिङ्गी नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग १९

तालिका नं. ४.६ पाठ्यपुस्तकको निबन्ध विधामा प्रयुक्त स्त्रीलिङ्गी नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग १९

तालिका नं. ४.७ पाठ्यपुस्तकको जीवनी विधामा प्रयुक्त पुलिङ्गी नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग २०

तालिका नं. ४.८ पाठ्यपुस्तकको जीवनी विधामा प्रयुक्त स्त्रीलिङ्गी नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग २०

तालिका नं. ४.९ पाठ्यपुस्तकको वक्तृता विधामा प्रयुक्त पुलिङ्गी नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग २१

तालिका नं. ४.१० पाठ्यपुस्तकको वक्तृता विधामा प्रयुक्त स्त्रीलिङ्गी नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग २१

तालिका नं. ४.११ पाठ्यपुस्तकको चिठी विधामा प्रयुक्त पुलिङ्गी नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग २२

तालिका नं. ४.१२ पाठ्यपुस्तकको चिठी विधामा प्रयुक्त स्त्रीलिङ्गी नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग २२

तालिका नं. ४.१३ पाठ्यपुस्तकको दैनिकी विधामा प्रयुक्त पुलिङ्गी नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग २३

तालिका नं. ४.१४ पाठ्यपुस्तकको दैनिकी विधामा प्रयुक्त स्त्रीलिङ्गी नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग २३
तालिका नं. ४.१५ पाठ्यपुस्तकको संवाद विधामा प्रयुक्त पुलिङ्गी नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग २४
तालिका नं. ४.१६ पाठ्यपुस्तकको संवाद विधामा प्रयुक्त स्त्रीलिङ्गी नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग २४
तालिका नं. ४.१७ पाठ्यपुस्तकको निवेदन विधामा प्रयुक्त पुलिङ्गी नाम शब्द २५
तालिका नं. ४.१८ कथा विधामा प्रयुक्त वृद्धलाई बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग २५
तालिका नं. ४.१९ कथा विधामा प्रयुक्त युवा /वयस्कलाई बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग २६
तालिका नं. ४.२० कथा विधामा प्रयुक्त किशोरलाई बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग २७
तालिका नं. ४.२१ कथा विधामा प्रयुक्त केटाकेटीलाई बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग २७
तालिका नं. ४.२२ जीवनी विधामा प्रयुक्त युवा /वयस्कलाई बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग २८
तालिका नं. ४.२३ जीवनी विधामा प्रयुक्त केटाकेटीलाई बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग २८
तालिका नं. ४.२४ वक्तृता विधामा प्रयुक्त युवा /वयस्कलाई बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग २९
तालिका नं. ४.२५ वक्तृता विधामा प्रयुक्त किशोरलाई बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग २९
तालिका नं. ४.२६ वक्तृता विधामा प्रयुक्त केटाकेटीलाई बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ३०

तालिका नं. ४.२७ चिठी विधामा प्रयुक्त युवा /वयस्क र किशोरलाई बुझाउने नाम शब्द ३०

तालिका नं. ४.२८ दैनिकी विधामा प्रयुक्त युवा /वयस्कलाई बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ३१

तालिका नं. ४.२९ दैनिकी विधामा प्रयुक्त किशोरलाई बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ३१

तालिका नं. ४.३० दैनिकी विधामा प्रयुक्त केटाकेटीलाई बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ३१

तालिका नं. ४.३१ संवाद विधामा प्रयुक्त वृद्धलाई बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ३२

तालिका नं. ४.३२ संवाद विधामा प्रयुक्त युवा/वयस्कलाई बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ३२

तालिका नं. ४.३३ संवाद विधामा प्रयुक्त किशोरलाई बुझाउने नाम शब्दहरू ३२

तालिका नं. ४.३४ कथा विधामा प्रयुक्त पेसा बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ३३

तालिका नं. ४.३५ निबन्ध विधामा प्रयुक्त पेसा बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ३४

तालिका नं. ४.३६ जीवनी विधामा प्रयुक्त पेसा बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ३४

तालिका नं. ४.३७ वक्तृता विधामा प्रयुक्त पेसा बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ३५

तालिका नं. ४.३८ चिठी विधामा प्रयुक्त पेसा बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ३५

तालिका नं. ४.३९ दैनिकी विधामा प्रयुक्त पेसा बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ३६

तालिका नं. ४.४० निवेदन विधामा प्रयुक्त पेसा बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ३६

तालिका नं. ४.४१ कथा विधामा प्रयुक्त क्षेत्री जाति बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ३७

तालिका नं. ४.४२ कविता विधामा प्रयुक्त विभिन्न जातजाति बुझाउने नाम शब्दहरू ३७

तालिका नं. ४.४३ जीवनी विधामा प्रयुक्त दलित जाति बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ३८

तालिका नं. ४.४४ वक्तृता विधामा प्रयुक्त ब्राह्मण जाति बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ३८

तालिका नं. ४.४५ वक्तृता विधामा प्रयुक्त जनजाति बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ३९

तालिका नं. ४.४६ वक्तृता विधामा प्रयुक्त दलित जाति बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ३९

तालिका नं. ४.४७ दैनिकी विधामा प्रयुक्त ब्राह्मण र क्षेत्री बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ४०

तालिका नं. ४.४८ दैनिकी विधामा प्रयुक्त जनजाति बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ४०

तालिका नं. ४.४९ कथा विधामा प्रयुक्त हिन्दु धर्मसंस्कृति बुझाउने शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ४१

तालिका नं. ४.५० कथा विधामा प्रयुक्त बौद्ध धर्मसंस्कृति बुझाउने शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ४२

तालिका नं.४. ५१ जीवनी विधामा प्रयुक्त हिन्दु धर्मसंस्कृति बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ४३

तालिका नं.४. ५२ जीवनी विधामा प्रयुक्त बौद्ध धर्मसंस्कृति बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ४३

तालिका नं. ४. ५३ दैनिकी विधामा प्रयुक्त संस्कृति बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ४४

तालिका नं. ४. ५४ संवाद विधामा प्रयुक्त धर्मसंस्कृति बुझाउने शब्दहरू ४४

तालिका नं. ४.५५ कथा विधामा प्रयुक्त उच्च वर्ग बुझाउने शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ४५

तालिका नं. ४.५६ कथा विधामा प्रयुक्त मध्यम वर्ग बुझाउने शब्दहरू ४५

तालिका नं. ४.५७ कथा विधामा प्रयुक्त निम्न वर्ग बुझाउने शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ४६

तालिका नं. ४.५८ कविता विधामा प्रयुक्त मध्यम वर्ग बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ४६

तालिका नं. ४.५९ जीवनी विधामा प्रयुक्त निम्न वर्ग बुझाउने शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ४७

तालिका नं. ४.६० जीवनी विधामा प्रयुक्त उच्च वर्ग बुझाउने शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ४७

तालिका नं. ४.६१ वक्तृत्व विधामा प्रयुक्त उच्च वर्ग बुझाउने शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ४७

तालिका नं. ४.६२ वक्तृत्व विधामा प्रयुक्त निम्न वर्ग बुझाउने शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ४८

तालिका नं. ४.६३ दैनिकी विधामा प्रयुक्त मध्यम वर्ग बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ४८

तालिका नं. ४.६४ कथा विधामा प्रयुक्त पहाडी परिवेश बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ४९

तालिका नं. ४.६५ कथा विधामा प्रयुक्त तराईको परिवेश बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ५०

तालिका नं. ४.६६ कथा विधामा उपत्यकाको परिवेश बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ५०

तालिका नं. ४.६७ कथा विधामा अन्तर्राष्ट्रिय परिवेश बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ५१

तालिका नं. ४.६८ कविता विधामा प्रयुक्त विविध परिवेश बुझाउने नाम शब्दहरू ५१

तालिका नं. ४.६९ जीवनी विधामा प्रयुक्त पहाडी परिवेश बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ५२

तालिका नं. ४.७० जीवनी विधामा प्रयुक्त उपत्यकाको परिवेश बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ५२

तालिका नं. ४.७१ जीवनी विधामा प्रयुक्त अन्तर्राष्ट्रिय परिवेश बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ५३

तालिका नं. ४.७२ निबन्ध विधामा प्रयुक्त हिमाली परिवेश बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ५४

तालिका नं. ४.७३ वक्तृता विधामा प्रयुक्त पहाडी परिवेश बुझाउने शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ५४

तालिका नं. ४.७४ चिठी विधामा प्रयुक्त पहाडी परिवेश बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ५४

तालिका नं. ४.७५ दैनिकी विधामा प्रयुक्त पहाडी परिवेश बुझाउने शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ५५

तालिका नं. ४.७६ दैनिकी विधामा प्रयुक्त उपत्यकाको परिवेश बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ५६

तालिका नं. ४.७७ दैनिकी विधामा प्रयुक्त अन्तर्राष्ट्रिय परिवेश बुझाउने शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ५६

तालिका नं. ४.७८ संवाद विधामा प्रयुक्त पहाडी परिवेश बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ५६

तालिका नं. ४.७९ संवाद विधामा प्रयुक्त उपत्यकाको परिवेश बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ५७

तालिका नं. ४.८० संवाद विधामा प्रयुक्त तराईको परिवेश बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ५७

तालिका नं. ४.८१ निवेदन विधामा प्रयुक्त हिमाली परिवेश बुझाउने शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ५७

तालिका नं. ४. ८२ कविता विधामा प्रयुक्त विज्ञानप्रविधि बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ५८

तालिका नं. ४.८३ निबन्ध विधामा प्रयुक्त विज्ञानप्रविधि बुझाउने शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ५८

तालिका नं. ४.८४ वक्तृत्व विधामा प्रयुक्त विज्ञानप्रविधि बुझाउने शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ५९

तालिका नं. ४.८५ चिठी विधामा प्रयुक्त विज्ञानप्रविधि बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ५९

तालिका नं. ४. ८६ जीवनी विधामा प्रयुक्त लोकतान्त्रिक मूल्यमान्यता बुझाउने नाम शब्द र वाक्यगत प्रसङ्ग ६०

सङ्क्षिप्त शब्दसूची

सङक्षिप्त रूप	पूर्ण रूप
अनु.	अनुच्छेद
उपप्रा.	उपप्राध्यापक
डा.	डाक्टर
त्रि.वि.	त्रिभुवन विश्वविद्यालय
ने.पा.शि.	नेपाली शिक्षा
पृ.	पृष्ठ
प्र.जि.अ.	प्रमुख जिल्ला अधिकारी
मा.वि.	माध्यमिक विद्यालय
वि.नि.	विद्यालय निरीक्षक
वि.सं.	विक्रम संवत्
सहप्रा.	सहप्राध्यापक